Atklātas lietas statuss

Krimināllieta Nr. 19520484723

Arhīva lieta Nr. K73-0467-25/1

Zemgales rajona tiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā 2025. gada 27. maijā

Tiesas sastāvs:

Tiesnese: Laura France

Prokurors: Una Gabriēla Zelča-Vuškāne

Aizstāvis: Jānis Ernstsons

Apsūdzētais: /Persona A/, personas kods /Personas kods A/

Apsūdzība: pēc Krimināllikuma 170. panta.

Aprakstošā daļa

[1] /Persona A/ (turpmāk- /Persona A/, arī apsūdzētais) izvairījās no kompetentas valsts institūcijas lēmuma pildīšanas, ar kuru uzlikts pienākums apgādāt savu bērnu un dot tam uzturu.

Ar /Datums A/ Uzturlīdzekļu garantiju fonda (turpmāk- Fonds) administrācijas lēmumu Nr. /numurs//, kas pieņemts atbilstoši Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 11. pantam "Uzturlīdzekļu saņemšana administratīvā procesa ietvaros", nolemts no /Datums B/ izmaksāt /Persona B/ (turpmāk- /Persona B/) parādnieka /Persona A/ vietā uzturlīdzekļus dēla /Persona C/ (turpmāk- /Persona C/), dzimuša /Datums C/, uzturam 107,50 *euro* apmērā, bet, mainoties normatīvajos aktos noteiktajam no Fonda izmaksājamam uzturlīdzekļu apmēram, uzturlīdzekļus izmaksāt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam apmēram, līdz brīdim, kamēr bērns sasniedz pilngadību.

/Persona A/, zinot, ka ar spēkā stājušos Fonda administrācijas lēmumu Nr. /numurs/ viņam uzlikts pienākums bērna /Persona C/ uzturam maksāt uzturlīdzekļus, kuri viņa vietā izmaksāti no Fonda līdzekļiem, laika periodā no 2020. gada 3. maija līdz 2020. gada 15. oktobrim, no 2020. gada 26. novembra līdz 2021. gada 18. martam, no 2021. gada 21. maija līdz 2021. gada 21. oktobrim, no 2021. gada 15. decembra līdz 2022. gada 21. martam, no 2022. gada 18. maija līdz 2022. gada 14. oktobrim, no 2022. gada 17. decembra līdz 2023. gada 18. aprīlim, no 2023. gada 1. oktobra līdz 2023. gada 8. oktobrim, nemaksāja šos uzturlīdzekļus, būdams darbspējīga persona, neguva legālus ienākumus, nestājās darba tiesiskajās attiecībās, lai gūtu ienākumus un tādējādi apgādātu un dotu uzturu savas bērnam, kā arī nereģistrējās Nodarbinātības valsts aģentūrā bezdarbnieka vai darba meklētāja statusā.

Turklāt laika periodā no 2020. gada 18. marta līdz 2020. gada 2. maijam, no 2020. gada 16. oktobra līdz 2020. gada 25. novembrim, no 2021. gada 19. marta līdz 2021. gada 20. maijam, no 2021. gada 22. oktobra līdz 2021. gada 14. decembrim, no 2022. gada 22. marta līdz 2022. gada 17. maijam, no 2022. gada 15. oktobra līdz 2022. gada 16. decembrim, no 2023. gada 19. aprīļa līdz 2023. gada jūlijam, no 2023. gada 9. oktobra līdz 2023. gada novembrim /Persona A/, būdams nodarbināts /Organizācija A/, /Organizācija B/, /Organizācija C/ guva ienākumus no darba algas, bet no šiem ienākumiem neveica uzturlīdzekļu maksājumus bērna uzturam.

Tādā veidā /Persona A/ izvairījās no kompetentās valsts institūcijas nolēmuma pildīšanas, ar kuru viņam uzlikts pienākums apgādāt savu bērnu /Persona C/ un dot tam uzturu.

Ar šādām darbībām /Persona A/ izdarīja Krimināllikuma 170. pantā paredzēto noziedzīgo noziegumu.

Motīvu daļa

[2] Tiesa konstatē, ka /Persona A/ ir izdarījis krimināpārkāpumu, par kuru paredzēti sodi- īslaicīga brīvības atņemšana, probācijas uzraudzība, sabiedriskais darbs, naudas sods.

Apsūdzētais tika aicināts uz tiesas sēdēm 2025. gada 6.februārī, 6. maijā, 27. maijā, nosūtot viņam tiesas pavēstes uz elektroniskā pasta adresi, dzīvesvietas adresi pa pastu, bet uz tiesas sēdēm neieradās, attaisnojošus dokumentus par savu prombūtni tiesai neiesniedza.

Izpildot Zemgales rajona tiesas 2025.gada 6.februāra lēmumu par /Persona A/ piespiedu atvešanu, Valsts policijas darbiniekiem nav izdevies apsūdzēto atvest piespiedu kārtā uz tiesas sēdi 2025. gada 6. maijā.

No minētā tiesa secina, ka /Persona A/ neievēro arī viņam piemērotā drošības līdzekļa – uzturēšanās noteiktā vietā - nosacījumus, kur lēmumā par drošības līdzekļu piemērošanu (lietas 53. lapa) cita starpā uzlikts pienākums- bez kavēšanās ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma.

Ņemot vērā minēto un to, ka krimināllietu par krimināpārkāpumu tiesa var iztiesāt bez apsūdzētā piedalīšanās, ja apsūdzētais atkārtoti bez attaisnojoša iemesla neierodas uz tiesas sēdi, krimināllieta iztiesāta Kriminālprocesa likuma 464.panta pirmās daļas kārtībā bez apsūdzētā /Persona A/ piedalīšanās, veicot pilnu pierādījumu pārbaudi tiesas izmeklēšanā.

[3] Tiesa, pārbaudot un izvērtējot pierādījumus tiesas izmeklēšanā, konstatē, ka apsūdzētā /Persona A/ vaina viņam izvirzītajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 170.panta ir pierādīta ar paša apsūdzētā liecībām, liecinieces /Persona B/ liecībām un lietas materiālos esošajiem rakstveida pierādījumiem.

[3.1] Apsūdzētais /Persona A/ pirmstiesas kriminālprocesā (lietas 51.-52., 67., 68.lapa) liecināja, ka viņam ir /Datums C/ dzimis dēls /Persona C/, pēc bērna piedzimšanas ar bērna māti /Persona B/ izšķīrušies, bet pēc šķiršanās uzturēja kontaktus ar bērnu, kad atbrauca, varēja paņemt pie sevis padzīvoties, kā arī bija gadījumi, ka iedevis arī nelielas summas skaidrā naudā kā atbalstu bērnam. Tajā periodā strādāja pagaidu darbus. Viņam bija zināms, ka /Persona B/ ir vērsusies Fondā par /Persona C/ paredzēto uzturlīdzekļu izmaksu /Persona A/ vietā. Pats saņēmis vēstules un brīdinājuma vēstules no Fonda, taču tās ignorējis, jo viņam nebija iespējas uzsākt atmaksu Fondam. Strādā /valsts/ celtniecības jomā. Centīsies uzsākt atmaksu Fondam un mēģinās finansiāli atbalstīt savu bērnu. Savu vainu, ka ignorēja Fonda lēmumus un vēstules un nemaksāja Fondam naudas līdzekļus, apzinās, vainu atzīst, kā arī nožēlo, ka šāda situācija izveidojusies, līdz ar to apņemas laboties un vienoties ar Fonda administrāciju, lai atrisinātu esošo gadījumu. Veselības stāvoklis ir apmierinošs, invaliditāte nav noteikta. Apgādībā ir viena nepilngadīga persona.

Apsūdzības izsniegšanas gaitā /Datums D/ /Persona A/ norādīja, ka apsūdzībā norādīti pareizi faktiskie apstākļi un juridiskā kvalifikācija, vainu atzīst un izdarīto nožēlo.

[3.2] No /Datums AH/ izdrukas no Personas datu pārlūka par /Persona A/ bērniem (lietas 35. lapa) secināms, ka /Persona A/ ir mazgadīgs bērns /Persona C/, dzimis /Datums C/.

[3.3] Lieciniece /Persona B/ pirmstiesas krimināprocesā /Datums E/ liecināja (lietas 17. lapa), ka kopdzīvē ar /Persona A/ /Datums C/ piedzima dēls /Persona C/. 2020. gada sākumā personīgu nesaskaņu dēļ ar /Persona A/ pārtrauca attiecības. Jau no pašas bērna dzimšanas dēlu uzturēja /Persona B/ par saviem līdzekļiem, bieži nācās arī kaut ko pārdot, lai iegūtu finanses bērna uzturam, rūpējās par bērnu arī viena pati. Vairākkārt bija prasījusi /Persona A/ materiālu atbalstu, kurš atrunājies, ka darba nav, naudas nav. /Datums B/ /Persona B/ vērsās Fonda administrācijā ar pieteikumu uzturlīdzekļu saņemšanai. Fonda administrācija pieņēma pozitīvu lēmumu. Personīgi /Persona A/ nebija teikusi par to, ka uzturlīdzekļus maksā valsts. /Persona A/ pats kādā sarunā atbildējis: "Tev maksā valsts 107 *euro*, no tiem paņem.". No 2020. gada /Persona A/ uz pāris mēnešiem braucis piepelnīties uz ārzemēm, bija sūtījis naudu, precīzas summas neatceras, sezonā līdz 400 *euro*, ar norādi - bērnam, bet no 2022. gada no /Persona A/ ne bērna uzturam, ne apģērbam nesaņem pilnīgi neko. Retu reizi /Persona A/ paņem bērnu pie sevis, bet arī tad /Persona B/ jādod līdzi nauda un apģērbs. /Persona B/ uzskata, ja /Persona A/ nepiedalās bērna atbalstā, ne finansiāli, ne audzināšanā, tādēļ /Persona B/ joprojām saņem finansiālo atbalstu no Fonda. Nav informēta par /Persona A/ finansiālo stāvokli.

[3.4] Fonda /Datums F/ iesniegums policijai, Fonda administrācijas /Datums A/ lēmums Nr./numurs/ par uzturlīdzekļu izmaksu un izziņa par veiktajām iemaksām un izmaksām apliecina (lietas 2.-4.lapa), ka Fonda administrācijā pieņemts lēmums par uzturlīdzekļu izmaksu /Persona B/ Persona C/ labā no /Datums B/ /Persona A/ vietā 107,50 *euro* mēnesī. Par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu /Persona A/ ir paziņots rakstveidā, /Datums K/ nosūtot lēmumu ierakstītā sūtījumā uz /Persona A/ deklarēto adresi. /Persona A/ ir aicināts sazināties ar Fonda administrāciju, noslēgt vienošanos, pildīt pienākumu maksāt uzturlīdzekļus labprātīgi, izskaidrota lēmuma pārsūdzēšanas kārtība, norādīti rekvizīti maksājumiem Fondam.

Neskatoties uz minēto, /Persona A/ ignorējis Fonda administrācijas sūtījumus, nav sazinājies ar Fondu, maksājumus Fondam nav veicis, brīdinājumu nav ņēmis vērā, parādu līdz /Datums F/ nav samaksājis. Fonda administrācija ar /Datums G/ un /Datums H/ vēstulēm nosūtīja zvērinātam tiesu izpildītājam lūgumu vērst piedziņu uz parādnieka /Persona A/ ienākumiem, vienlaikus nosūtot paziņojumus pašam /Persona A/. Fonds ir konstatējis, ka /Persona A/ ir bijis nodarbināts /Organizācija C/. /Persona A/ parāds Fondam kopā ar likumiskajiem procentiem (0,5%) ir 5347,06 *euro*. Fonda izziņā par izmaksām/iemaksām bērna uzturam fiksēts, ka laika posmā no 2020.gada 25.februāra līdz 2023.gada 25.oktobrim Fonds ir izmaksājis 4799,35 *euro*, bet /Persona A/ iemaksas Fondā nav veicis.

[3.5] Nodarbinātības valsts aģentūras /Datums I/ atbilde uz pieprasījumu (lietas 9. lapa) satur ziņas, ka /Persona A/ laika periodā no 2020. gada 1. februāra līdz 2023. gada 1. decembrim nav vērsies Nodarbinātības valsts aģentūrā ar pieteikumu par bezdarbnieka statusa piešķiršanu, kā arī nav pieteicies darba meklētāja statusam.

[3.6] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas /Datums I/ atbildi uz pieprasījumu (lietas 11.-13. lapa) apstiprinās, ka /Persona A/ nav Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzskaitē kā pakalpojuma saņēmējs. No uzziņas par apdrošinātās personas iemaksām no 2020.gada februāra konstatējams, ka /Persona A/ ienākumi 2020.gadā par 5 mēnešiem bija 1616,30 *euro*, 2021. gadā par 6 mēnešiem - 2171,58 *euro*, 2022. gadā par 6 mēnešiem - 2881,58 *euro*, 2023. gadā par 9 mēnešiem - 3795,20 *euro*, t.i., kopā par laika periodu no 2020.gada marta līdz 2023.gada novembrim – 10464,66 *euro*. No uzziņas par apdrošināšanas periodiem redzams, ka darba tiesiskās attiecības /Persona A/ bijušas epizodiskas, vidēji pa 2-3 mēnešiem, ar pārtraukumiem uz 2-4 mēnešiem.

[3.7] Fonda /Datums I/ atbildē uz pieprasījumu (lietas 15.-16.lapa) norādīts, ka /Persona A/ nav vērsies Fonda administrācijā un nav izrādījis interesi par parāda atmaksāšanas iespējām. Pielikumā esošā /Persona B/ /Datums B/ uzturlīdzekļu izmaksas iesnieguma apliecināta kopija apstiprina, ka E-pakalpojuma ieraksts satur ziņas par /Persona B/ pieteikumu saņemt uzturlīdzekļus bērna /Persona C/ uzturam.

[3.8] No Valsts Ieņēmumu dienesta datu noliktavas /Datums K/ izdrukas par /Persona A/ darba vietām /Organizācija A/, /Organizācija B/, /Organizācija C/, aprēķinātajiem darba ienākumiem, ieturētajiem nodokļiem (lietas 21.-24. lapa) konstatējams, ka /Persona A/ ienākumi 2020.gadā par 5 mēnešiem bija 1616,30 *euro*, 2021. gadā par 6 mēnešiem - 2171,58 *euro*, 2022. gadā par 6 mēnešiem - 2881,58 *euro*, 2023. gadā par 9 mēnešiem - 3795,20 *euro*

[3.9] No /Datums L/ izdrukas no Integrētās iekšlietu informācijas sistēmas "Personas identifikācijas risinājums" (lietas 27.-30.lapa) redzams, ka /Persona A/ krimināli sodīts vairākas reizes, no sodu izciešanas

izvairījies, īslaicīgi bijis ieslodzījuma vietā laika periodā no /Datums M/ līdz /Datums N/.

[3.10] No zvērinātas tiesu izpildītājas /Datums O/ atbildes uz pieprasījumu (lietas 40. lapa) konstatējams, ka attiecībā uz /Persona A/ ir viens izpildu raksts par 1220 *euro* zaudējumu piedziņu kriminālllietā fiziskas personas labā; nekustamie īpašumi uz /Persona A/ vārda nav reģistrēti, viens neaktīvs transportlīdzeklis; pēc Valsts Ieņēmumu dienesta un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras informācijas ienākumus nav guvis; norēķinu un noguldījumu kontos kredītiestādēs naudas līdzekļi neatrodas; zvērināta tiesu izpildītāja depozītu kontā naudas līdzekļi no /Persona A/ nav saņemti.

[3.11] Fonda /Datums P/ atbildē uz pieprasījumu ar pielikumu (lietas 44.-45.lapa) redzams, ka laika posmā no 2020.gada 25.februāra līdz 2024.gada 23.augustam /Persona B/ Fonds ir izmaksājis 5874,35 *euro*, bet iemaksas Fondā no /Persona A/ nav veiktas.

[3.12] Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas /Datums R/ atbildē uz pieprasījumu (lietas 63. lapa) norādīts, ka par /Persona A/ laika posmā no 2020.gada 18.marta līdz 2023.gada 1.decembrim Invaliditātes informatīvajā sistēmā nav datu.

[4] Krimināllikuma 1.panta pirmā daļa noteic, ka pie krimināatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124.panta otrajai daļai kriminālprocesā pierādāma noziedzīga nodarījuma sastāva, ko veido četri obligāti elementi – objekts, objektīvā puse, subjekts un subjektīvā puse – esamība vai neesamība, kā arī citi Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā paredzēti apstākļi, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulējumā. Noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes nosakāmas, vērtējot kriminālprocesā iegūtos pierādījumus kopumā.

Noziedzīgā nodarījuma objekts ir ar tiesas nolēmuma vai kompetentas valsts iestādes nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu aizskartās personas likumīgās intereses un tiesības. Vienlaikus, tiesa pievienojas tam, ka nodarījums apdraud arī jurisdikcijas intereses, jo Krimināllikuma 170.pantā atbildība paredzēta par tiesas nolēmuma vai kompetentas valsts iestādes nolēmuma nepildīšanu. Šajā pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvs ir formāls, jo satur vienīgi tādas pazīmes, kas raksturo pašu prettiesisko darbību, neatkarīgi no kaitīgo seku iestāšanās.

Izvairīšanās no uzturēšanas var izpausties kā tiešs atteikums pildīt ar tiesas spriedumu vai lēmumu uzlikto pienākumu apgādāt un dot uzturu pantā norādītajām personām vai arī kā faktiska šo pienākumu nepildīšana, par ko var liecināt sistemātiska, ilgstoša tiesas sprieduma vai tiesneša lēmuma nepildīšana, nestrādājot vispār vai bieži mainot darbu vai dzīvesvietu, reālo ienākumu slēpšana utt.

Tiesa īpaši norāda, ka saskaņā ar Civillikuma 177.pantu aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu. Bērna uzraudzība nozīmē rūpes par paša bērna drošību un trešās personas apdraudējuma novēršanu.

Noziedzīgais nodarījums ir ar formālu sastāvu un skaitās pabeigts ar brīdi, kad persona izvairās ar tiesas nolēmumu vai kompetentas valsts institūcijas lēmumu uzliktā uzturēšanas pienākuma. Tas ir ilgstošs noziedzīgs nodarījums, kas ilgst visu izvairīšanās laiku, līdz vainīgais pats pārtrauc izvairīšanos no uzturēšanas, tas tiek pārtraukts vai arī iestājas apstākļi, sakarā ar kuriem izbeidzas uzturēšanas pienākums, piemēram, bērna pilngadība, uzturamās personas nāve (U. Krastiņš, V. Liholaja Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa. Rīga: Tiesu nama aģentūra 2018, 495.lpp.).

Šā noziedzīgā nodarījuma speciālais subjekts ir persona, kurai ar tiesas nolēmumu vai kompetentas valsts institūcijas lēmumu uzlikts pienākums apgādāt un dot uzturu saviem vecākiem, vecvecākiem, bērniem, mazbērniem vai citām personām.

[4.1] Tiesai nav radušās šaubas, ka apsūdzētais /Persona A/ nav pildījis savu kā bērna tēva pienākumu – dot uzturu bērnam, izvairījies no kompetentas valsts institūcijas lēmuma pildīšanas, ar kuru uzlikts pienākums apgādāt savu bērnu un dot tam uzturu.

Apsūdzētais /Persona A/ ir noziedzīga nodarījuma subjekts, proti, noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī viņš bija pilngadīgs, pieskaitāms, fiziski vesels, darbspējīgs, kā arī viņam ar Fonda administrācijas /Datums A/ lēmumu uzlikts pienākums apgādāt savu dēlu /Persona C/ un atmaksāt no Fonda izmaksātos uzturlīdzekļus /Persona B/ Persona C/ uzturam.

Ar šā sprieduma 3.1.-3.12. punktos uzskaitītajiem pierādījumiem apstiprinās, ka /Persona A/ ir mazgadīgā /Persona C/ tēvs. No Fonda administrācijas /Datums A/ lēmuma konstatējams, ka /Persona A/ uzlikts pienākums veikt maksājumus Fondā, apgādāt savu bērnu un dot tam uzturu.

Ar liecinieces /Persona B/ liecībām, kuras tiesa atzīst par ticamām, pieļaujamām un attiecināmām, apstiprinās, ka /Persona A/ nav maksājis uzturlīdzekļus /Persona C/ uzturam.

No Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras sniegtās informācijas konstatējams, ka /Persona A/ periodiski laika periodā no 2020. gada 18. marta līdz 2023. gada novembrim ir bijis nodarbināts, guvis ienākumus no darba algas, bet no šiem ienākumiem nav veicis uzturlīdzekļu maksājumus bērna uzturam.

Ar zvērinātas tiesu izpildītājas sniegto informāciju apstiprinās, ka piedziņa no apsūdzētā nav iespējama, kā arī apsūdzētais pats nav labprātīgi uzņēmies maksāt Fondam izmaksātos uzturlīdzekļus un maksāt uzturlīdzekļus /Persona C/.

Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka /Persona A/ kā vecāks nepildīja pienākumu uzturēt savu bērnu un sadarboties ar Fonda administrāciju, lai gan ir fiziski vesels, darbspējīgs, ik pa laikam nodibināja darba tiesiskās attiecības, gūstot ienākumus, kā arī guva ienākumus citādā veidā, tajā skaitā, periodiski izbraucot strādāt uz ārvalstīm, bet uzturlīdzekļus nav maksājis.

Subjektīvo pusi raksturo tiešs nodoms, ko apliecina gan paša /Persona A/ sniegtās liecības, ka ir zinājis, ka bērnam ir jāmaksā uzturlīdzekļi, gan no /Persona B/ saņēmis informāciju, ka viņa ir vērsusies Fondā, gan arī saņēmis vēstules un brīdinājumus no Fonda administrācijas, taču apzināti nav sazinājies ar fondu, nav maksājis fondam parādu. Tāpat no liecinieces /Persona B/ liecības, Fonda sniegtās informācijas un paša apsūdzētā liecībām cita starpā izriet, ka apsūdzētais zināja un apzinājās, ka viņam ir pienākums uzturēt savu bērnu, ka to nedara, viņa vietā uzturlīdzekļus maksā Fonds.

[5] Izvērtējot lietā esošos un tiesas izmeklēšanā pārbaudītos pierādījumus to kopumā un savstarpējā sakarībā, kā arī vērtējot apsūdzētā /Persona A/ darbību juridisko kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 170. panta, tiesa konstatē visu subjektīvo un objektīvo pazīmju kopumu, kvalificējošās pazīmes, lai /Persona A/ darbības atzītu par noziedzīgu nodarījumu un tās kvalificētu pēc Krimināllikuma 170.panta, un tiesa konstatē, ka tādejādi pastāv Kriminālprocesa likuma 520. panta pirmajā daļā paredzētais pamats notiesājoša sprieduma taisīšanai.

[5.1] Nosakot apsūdzētajam sodu, tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 35., 46., 47., 48. pantu ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, apsūdzētā atbildību mīkstinošos un atbildību pastiprinošos apstākļus, vainīgā personību.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces lēmumā par sodu piemērošanas politiku 5. punktā ir norādīts, ka personību raksturojošām ziņām ir svarīga nozīme, lemjot par vainīgajam piespriežamo kriminālsoda veidu un mēru. Uzmanība jāpievērš arī tādu faktu analīzei, kuri raksturo izdarīto noziedzīgo nodarījumu, nodarījuma sekas, cietušajiem radīto kaitējumu, valsts un sabiedrības interešu apdraudējumu.

Tiesību teorijā norādīts, ka ziņas, kas raksturo personību un kurām ir krimināltiesiska nozīme, skar četrus cilvēka dzīves un darbības aspektus: 1) fizisko stāvokli, 2) psihisko stāvokli, 3) sociālo statusu, 4) tiesisko statusu, un to izvērtēšana ļauj, no vienas puses, noskaidrot personas noziedzīgās uzvedības cēloņus, tās noziedzīgo tieksmju stabilitāti, bet no otras puses, noteikt maksimāli lietderīgo soda veidu, lai sasniegtu tā mērķi.

Personas, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, fizisko stāvokli raksturo vecums, dzimums, veselības stāvoklis, invaliditāte, grūtniecība, kam var būt izšķiroša nozīme, izvēloties soda veidu.

Personības sociālo statusu raksturo ģimenes stāvoklis, apgādājamo personu esamība, dzīvesveids, attieksme pret darbu un mācībām, sadzīves normu ievērošana, uzvedība dažādās dzīves situācijās un citi apstākļi, kam var būt nozīme taisnīga soda noteikšanā (sk. *U. Krastiņš, V. Liholaja Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII 2 nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 197.-198. lapa*).

[5.2] Pārbaudot apsūdzētā personu raksturojošos datus, tiesa konstatē, ka /Persona A/ dzimis /Datums S/, apgādībā 1 bērns. /Persona A/ ir ieguvis vidējo izglītību, strādā periodiski, ir pastāvīga dzīvesvieta /Novads/ novadā. /Persona A/ ir iepriekš vairākkārt kriminmāli sodīts, apsūdzībā minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīja neizciestu krimināsodu laikā; pēdējās reizes notiesāts:

1) ar Zemgales rajona tiesas /Datums T/ spriedumu pēc Krimināllikuma 185. panta pirmās daļas, 175. panta pirmās, trešās daļas, 50.panta trešās daļas, ar piespiedu darbu uz 220 stundām; spriedums stājies spēkā /Datums U/. Ar Zemgales rajona tiesas /Datums V/ lēmumu neizciestais kriminālsods-piespiedu darbs aizstāts ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 5 dienām, lēmums stājies spēkā /Datums Z/; bija izsludināts meklēšanā ar Zemgales rajona tiesas /Datums AA/ lēmumu, sodu izcieta no /Datums M/ līdz /Datums N/;

2) ar Rietumzemgales prokuratūras /Datums AB/ prokurora priekšrakstu par sodu sodīts pēc Krimināllikuma 168.[1] panta ar piespiedu darbu uz 130 stundām; ar Zemgales rajona tiesas /Datums AC/ lēmumu neizciestais piespiedu darbs aizstāts ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 32 dienām; lēmums stājies spēkā /Datums AD/; ar /Datums AE/ Zemgales rajona tiesas lēmumu izsludināts meklēšanā; aizturēts /Datums AF/, atbrīvots pēc soda izciešanas /Datums AG/.

/Persona A/ iepriekš ir sodīts administratīvā kārtībā.

[5.3] Tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta otro daļu, atzīst, ka /Persona A/ izdarītais noziedzīgais nodarījums ir klasificējams kā kriminālpārkāpums, kas apdraudēja apsūdzētā bērna (uzturamā) labklājības līmeni.

Tiesa, izvēloties soda veidu, vērtē visus Krimināllikuma 46.panta otrajā daļā norādītos apstākļus kopumā un savstarpējā sakarībā. Turklāt jāņem vērā, ka saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta ceturto daļu, brīvības atņemšanas sodu par kriminālpārkāpumu un mazāk smagu noziegumu piemēro, ja soda mērķis nav sasniedzams, nosakot kādu no attiecīgā panta sankcijā paredzētajiem vieglāka soda veidiem. Tāpat tiesa ņem vērā vispārīgos soda noteikšanas principus – soda samērīgums, soda individualizācija un taisnīgums. Tādejādi tiesa atzīst, ka noteicošais kritērijs, pēc kura apsūdzētajam nosakāms konkrētais sods, ir tiesas pārliecība, kas pamatojas uz visu izvērtētu apstākļu kopumu, ka izvēlētais soda veids visefektīvāk panāks Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

[5.4] Krimināllikuma 170.panta sankcija paredzēti soda veidi – īslaicīga brīvības atņemšana vai probācijas uzraudzība, vai sabiedriskais darbs, vai naudas sods.

Tiesa, izvēloties soda veidu apsūdzētajam /Persona A/, ņem vērā, ka viņš vairākkārt kriminali sodīts par cita rakstura noziedzīgiem nodarījumiem. No Sodu reģistra izziņas izriet, ka /Persona A/ ir bijuši piespriesti gan ar brīvības atņemšanu nesaistītie sodi, gan ar brīvības atņemšanu saistītie sodi. No sodu (nosacīta brīvības atņemšana, piespiedu darbs) izciešanas izvairījies, bijis vairākas reizes izsludināts meklēšanā, lai panāktu viņa aizturēšanu un krimināsodu izpildi. Ņemot vērā iepriekš konstatētos apstākļus, tiesa secina, ka iepriekš piespriestie sodi neatturēja /Persona A/ no jauna nozieguma izdarīšanas. Apsūdzētajam nav radusies vēlme mainīt savu uzvedību un dzīvesveidu, viņš ir tendēts uz dažādu likumpārkāpumu izdarīšanu.

Tiesa konstatē, ka apsūdzētais /Persona A/ ilgstoši nepildīja savu kā bērna tēva pienākumu, nedeva uzturu nepilngadīgajam bērnam, ignorēja Fonda lēmumu, aicinājumus sadarboties, brīdinājumus. Viņš laika periodā no 2020.gada janvāra līdz 2023.gada oktobrim izvairījās no uzturlīdzekļu maksāšanas – tīši, ļaunprātīgi un ilgstoši ignorēja pienākumu apgādāt savus bērnus un dot viņiem uzturu. Kā redzams no uzturlīdzekļu garantiju fonda izziņas (lietas 45. lapa), fondam nav atmaksāti arī /Persona A/ bērnam līdz 2024. gada 23.augustam izmaksātie uzturlīdzekļi.

Nosakot sodu, tiesa vērtēja prokurora un aizstāvja viedokli par apsūdzētajam piemērojamo sodu, kā arī ņēma vērā Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2008.gada 1.jūlija kopsapulcē apstiprināto Sodu piemērošanas prakses apkopojumu, kurā cita starpā norādīts, lai novērstu noziedzīgu nodarījumu recidīvu, krimināls odam jābūt tādam, kas orientēts uz likumpārkāpēja sociālo adaptāciju un resocializāciju, kā arī tādam, kas sekmē noziedzīgu nodarījumu veicinošo faktoru novēršanu (mazināšanu).

Tiesa, ņemot vērā iepriekš minēto, atzīst, ka konkrētajā gadījumā soda mērķis būs panākams, par Krimināllikuma 170.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu /Persona A/ piespriežot panta sankcijā paredzēto sodu – īslaicīga brīvības atņemšana. Tiesa uzskata, ka tikai reāls brīvības atņemšanas sods varēs pārliecināt apsūdzēto par soda neizbēgamību, mainīt viņa attieksmi pret likumu ievērošanu un atturēt viņu no jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Tiesa atzīst, ka īslaicīgas brīvības atņemšanas soda noteikšana izskatāmajā lietā ir samērīga un atbilst soda mērķim.

Tiesa uzskata, ka vieglākus soda veidus, t.sk., aizstāvja lūgto sodu sabiedriskā darba veidā, piemērot nav lietderīgi, jo apsūdzētais joprojām nav izdarījis secinājumus par savu prettiesisko darbību kaitīgumu un nepieļaujamību. Turklāt tiesas ieskatā naudas soda, sabiedriskā darba vai probācijas uzraudzība piemērošana /Persona A/ būtu nelietderīga, jo finanšu līdzekļus tērējis tikai savām vajadzībām, ir parāds Fondam, viņa apgādībā ir mazgadīgs bērns, no krimināls odiem – piespiedu darbs un nosacīta brīvības atņemšana iepriekš izvairījies, nav sadarbojies ar Valsts probācijas dienestu.

Tiesa pievienojas juridiskajā literatūrā paustajam viedoklim, ja sods par izdarīto noziedzīgo nodarījumu nav samērīgs un adekvāts izdarītajam, tas gan vainīgajam, gan citām personām var radīt pārliecību, ka valsts reakcija uz likuma pārkāpšanu ir saudzējoša un sekas, kas iestājas par to, ir nesalīdzināmas“ (skat. V.Liholaja “Par sodu taisnīgumu un samērīgumu”, Jurista vārds, 11.februāris 2014./Nr.6(808)). Līdzīga atziņa par nesamērīgi mīksta soda nepieļaušanu izteikta arī Augstākās tiesas nolēmumos (skat. Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2014.gada 30.septembra lēmumu lietā Nr.SKK-306/2014). Tādējādi vainīgajam jāsaņem sods par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, kam jābūt atbilstošam izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam, tātad jābūt taisnīgam, likumīgam un samērīgam.

Tiesa uzskata, ka, izciešot īslaicīgu brīvības atņemšanu, apsūdzētais tiks pakļauts soda piespiedu ietekmei un ar to saistītajiem ierobežojumiem tādā mērā, kas atbilst izdarīto noziedzīgu nodarījumu smagumam, raksturam un radītajam kaitējumam, kā arī viņa personībai. Turklāt tādējādi tiks nodrošināti soda samērīgums un individualizācija.

[5.5] Tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par /Persona A/ atbildību mīkstinošo apstākli atzīst to, ka viņš ir atzinies noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un paudis nožēlu par izdarīto.

Tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 1.punktu par /Persona A/ atbildību pastiprinošo apstākli atzīst to, ka noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu (skat. šā sprieduma 5.2.punktu).

Tiesa, ievērojot vispārīgos soda noteikšanas principus (noziedzīgā nodarījuma smagums, raksturs, radītais kaitējums, apsūdzētā personība), kā arī ņemot vērā apsūdzētā atbildību ietekmējošo apstākļu esību, uzskata, ka par izdarīto noziedzīgo nodarījumu īslaicīga brīvības atņemšana /Persona A/ piespriežama virs vidēja Krimināllikuma 38.panta 2.^{1}daļā noteiktā īslaicīgas brīvības atņemšanas termiņa, nosakot sodu – īslaicīga brīvības atņemšana uz 2 mēnešiem.

[6] Lai nodrošinātu procesa virzītājam sazināties ar apsūdzēto par ar sprieduma izpildi saistītiem jautājumiem, tiesas ieskatā /Persona A/ noteiktais drošības līdzeklis - uzturēšanās noteiktā vietā, un papildu drošības līdzeklis – aizliegums izbraukt no valsts – saglabājami līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai.

[7] Ņemot vērā, ka apsūdzētajam drošības līdzekļi nav saistīti ar brīvības atņemšanu, sprieduma izpilde pēc tā stāšanās spēkā nododama Ieslodzījuma vietu pārvaldei.

[8] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 83.panta trešo daļu iztiesāšanas laikā aizstāvja piedalīšanās ir obligāta, ja lieta tiek skatīta bez apsūdzētā piedalīšanās. Savukārt Kriminālprocesa likuma 85.panta pirmās daļas

2.punkts noteic gadījumus, kad apsūdzētais var tikt atbrīvots no samaksas par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā, proti, ja aizstāvība tiek nodrošināta Kriminālprocesa likuma 83.panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos.

Tiesa konkrētajā krimināllietā konstatē, ka apsūdzētais kriminālprocesā bija atteicies no aizstāvja juridiskās palīdzības, bet apsūdzētajam, ņemot vērā, ka lieta tiek skatīta bez apsūdzētā piedalīšanās, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 83.panta trešo daļu ir obligāti nepieciešams aizstāvis, kuru pēc tiesas lūguma norīkoja zvērinātu advokātu vecākais.

Zvērinātam advokātam izmaksājama atlīdzība saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 4.punktu no valsts budžeta līdzekļiem, bet pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 368. panta pirmo daļu no /Persona A/ valsts labā piedzenami procesuālie izdevumi par valsts nodrošināta aizstāvja sniegto juridisko palīdzību tiesā – 72,60 *euro*.

Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatē Kriminālprocesa likuma 368.pantā noteiktos priekšnoteikumus /Persona A/ atbrīvošanai no procesuālo izdevumu segšanas.

/Persona A/ uzliekams pienākums procesuālos izdevumus labprātīgi samaksāt 30 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas, un pienākums iesniegt tiesai dokumentus par procesuālo izdevumu atlīdzināšanu.

[9] Lietisko pierādījumu lietā nav.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 464., 511., 520., 530.pantu, tiesa

nosprieda

/Persona A/ atzīt par vainīgu Krimināllikuma 170. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīt viņu ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 mēnešiem.

Soda izpildi uzdot Ieslodzījuma vietu pārvaldei.

Drošības līdzekli – uzturēšanās noteiktā vietā, un papildu drošības līdzekli – aizliegums izbraukt no valsts – saglabāt līdz spriedums stāsies spēkā.

Piedzīt no /Persona A/ procesuālos izdevumus- samaksu par aizstāvja- zvērināta advokāta sniegto juridisko palīdzību tiesā 72,60 *euro*.

Procesuālos izdevumus par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību tiesā maksāt:

Piedzinējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, adrese: Antonijas iela 6, Rīga, LV-1010; Saņēmēja iestāde: Valsts kase, reģistrācijas Nr. 90000050138 BIC kods TRELLV22, konts LV05TREL819045814800B; Maksājuma mērķis: EKK F22010010 Lietas numurs

Noteikt pienākumu /Persona A/ termiņu procesuālo izdevumu labprātīgai samaksai – 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, un pienākumu iesniegt tiesai dokumentus par procesuālo izdevumu atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 darba dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības dienas 2025.gada 28.maija apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesā, sūdzību iesniedzot Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese L.France